SVERIGES RIKSDAG

# Motion till riksdagen 2026/27:1684

**av Sanna Backeskog m.fl. (S)**

# Förebyggande insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck

## Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till ett nationellt förebyggande program mot hedersrelaterat våld och förtryck, med inspiration från verksamheten Shanazi hjältar, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sprida kunskap om framgångsrika metoder för förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck till kommuner, skolor, socialtjänst och civilsamhälle och tillkännager detta för regeringen.

## Motivering

Hedersrelaterat våld och förtryck har ingen plats i vårt samhälle. Varje människa har rätt att bestämma över sitt liv, sin kropp, sina relationer och sin framtid. Ingen flicka eller pojke ska behöva begränsas av normer som bygger på kontroll, rädsla och föreställningar om familjens heder.

Under de senaste åren har viktiga steg tagits för att stärka skyddet för människor som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Nya brottsrubriceringar har införts och

straffen har skärpts. Dessa reformer är nödvändiga och måste fortsatt utvecklas. Men repression ensamt kan aldrig lösa problemet.

För att på allvar motverka hedersförtryck krävs också kunskapshöjande, förebyggande och normförändrande insatser. Om samhällets insatser enbart fokuserar på när brotten redan har begåtts är vi för sent ute. Det behövs insatser som stärker unga människor i deras rätt att leva fria liv och som utmanar de destruktiva normer som ligger bakom förtrycket.

En av de mest framgångsrika modellerna för detta arbete är verksamheten Shanazi hjältar och hjältinnor, som startade i Linköping och därefter etablerats i Gävle kommun. Shanazi hjältar och hjältinnor bygger på utbildning, förebildskap och deltagarnas egen kraft att förändra. Verksamheten riktar sig till unga människor som lever i kontexter där hedersnormer riskerar vara tonsättande. Genom kunskap, samtal och ledarskapsutveckling ges deltagarna verktyg att ifrågasätta begränsande normer och stå upp för jämställdhet, demokratiska värderingar och alla människors lika värde.

Högskolan i Gävle har bedrivit följdforskning på arbetet och resultaten visar att attityder faktiskt kan förändras. Gamla föreställningar kan brytas och unga människor kan bli viktiga förändringsaktörer i sina egna familjer, vänskapskretsar och sammanhang.

Det förebyggande arbetet är avgörande för att långsiktigt minska hedersrelaterat våld och förtryck. Historiskt har arbetet för ökad jämställdhet och frihet drivits fram av människor som själva berörts av orättvisorna. På samma sätt behöver unga människor ges möjlighet att vara en del av lösningen i kampen mot hedersförtrycket.

Erfarenheterna från Shanazi Hjältar visar också att förändring inte bara sker hos deltagarna. När unga får kunskap och mod att utmana hedersnormer påverkas ofta även familjer och nätverk. Föräldrar får nya perspektiv och dialogen inom familjen stärks. Därigenom kan förändring ske över generationsgränser.

Sverige behöver därför ta tillvara de goda erfarenheter som redan finns. Ett nationellt program, byggt på de metoder som utvecklats inom Shanazi hjältar och hjältinnor, skulle kunna ge fler kommuner möjlighet att bedriva ett långsiktigt och kunskapsbaserat arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Mot denna bakgrund bör regeringen ta initiativ till att sprida och utveckla modellen Shanazi hjältar och hjältinnor i hela landet som en del av Sveriges samlade arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Jämställdhetsmyndigheten/NSHRV borde vara en lämplig aktör för det arbetet.

*Sanna Backeskog (S)*

*Jim Svensk Larm (S)* *Linnéa Wickman (S)*